

Павленко Тетяна

кандидат психологічних наук, доцент,
кафедра педагогіки та психології професійної освіти,
Державний університет «Київський авіаційний інститут»,
м. Київ, Україна

tanjapavlenko28223@gmail.com

ЕТИКА ІГРОПРАКТИКА: ПРОЄКТ КОДЕКСУ

***Анотація.** У статті представлено проєкт Етичного кодексу ігропрактика – нової професійної сфери, що використовує ігрові методики для особистісного зростання та розвитку учасників. Оскільки наразі єдиного етичного стандарту для ігропрактиків не існує, метою даної роботи є розробка першого варіанту кодексу, що слугуватиме орієнтиром для фахівців у їхній професійній діяльності. В основу розроблених принципів покладено етичні норми психологічної практики, адаптовані до специфіки ігрового процесу. Кодекс охоплює ключові аспекти роботи ігропрактика, включаючи повагу до гідності учасників, компетентність, відповідальність, чесність, забезпечення добробуту, конфіденційність та отримання інформованої згоди. Стаття також містить визначення основних термінів, опис етичних принципів та запрошення до подальшого обговорення та доповнення представленого проєкту професійною спільнотою.*

***Ключові слова:** трансформаційні ігри, етичний кодекс ігропрактика, стандарти, ігрова терапія*

***Annotation.** The article presents a draft of the Ethical Code of Game Practice – a new professional field that utilizes game-based methodologies for the personal growth and development of participants. Given the current absence of a unified ethical standard for game practitioners, the aim of this work is to develop the first*

version of a code that will serve as a guideline for professionals in their practice. The developed principles are based on the ethical norms of psychological practice, adapted to the specifics of the game process. The Code covers key aspects of a game practitioner's work, including respect for the dignity of participants, competence, responsibility, honesty, ensuring well-being, confidentiality, and obtaining informed consent. The article also includes definitions of basic terms, a description of ethical principles, and an invitation to further discussion and supplementation of the presented draft by the professional community.

Key words: *transformational games, ethical code of game practice, standards, game therapy*

Вступ. Ігропрактика як професійна діяльність набуває все більшого поширення, пропонуючи інноваційні підходи до самопізнання, розвитку та трансформації особистості через ігрові процеси. Однак, відсутність усталених етичних норм у цій сфері може створювати ризики для учасників та підірвати довіру до професії в цілому. Невизначеність щодо меж відповідальності, принципів конфіденційності, вимог до компетентності та процедури отримання інформованої згоди є серйозними викликами, що потребують невідкладного вирішення.

Мета статті. У цій статті ми пропонуємо перший проєкт Етичного кодексу ігропрактика, покликаний стати основою для формування етичної культури в цій динамічно зростаючій галузі.

При проведенні дослідження була використана фахова література [1- 5].

Результати дослідження. На даний момент етичного кодексу ігропрактика як такого не існує, тому, ми мали на меті розробити його власноруч, щоб колеги мали можливість на щось спертись та мати орієнтири у своїй роботі. При створенні цього етичного кодексу було використано етичний кодекс психолога в якості опорного.

Етичний кодекс ігропрактика

Цей Етичний кодекс визначає основні принципи та стандарти професійної поведінки ігропрактиків – фахівців, які використовують ігрові методики для сприяння особистісному зростанню, самопізнанню, розвитку навичок та розв'язанню проблем учасників ігрових процесів. Дотримання цього Кодексу є обов'язковим для всіх ігропрактиків, незалежно від формату проведення ігор (індивідуальний, груповий, онлайн, офлайн) та цільової аудиторії.

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

Ігропрактик - фахівець, який професійно використовує трансформаційні, розвиваючі, навчальні та інші ігрові методики для досягнення визначених цілей учасників ігрового процесу.

Учасник - особа або група осіб, які беруть участь в ігровому процесі під керівництвом ігропрактика.

Ігровий процес - взаємодія між ігропрактиком та учасниками, що відбувається в рамках обраної ігрової методики.

Трансформаційні ігри - ігри, спрямовані на глибоке самопізнання, виявлення внутрішніх ресурсів, усвідомлення обмежувальних переконань та сприяння особистісним змінам.

Конфіденційність - збереження ігропрактиком інформації, отриманої від учасників під час ігрового процесу, якщо інше не передбачено законом або не узгоджено з учасниками.

Інформована згода - добровільна згода учасника на участь в ігровому процесі після отримання повної та зрозумілої інформації про цілі, механіку, можливі ризики та переваги гри.

Компетентність - наявність у ігропрактика необхідних знань, навичок та досвіду для якісного та безпечного проведення ігрових процесів.

Добробут учасника - забезпечення ігропрактиком умов, що сприяють конструктивному емоційному та психологічному стану учасників під час та після ігрового процесу.

ОСНОВНІ ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ

1. Принцип поваги до прав та гідності учасника:

- Ігропрактик зобов'язується ставитися до всіх учасників з повагою, незалежно від їхнього віку, статі, раси, етнічної приналежності, сексуальної орієнтації, релігійних переконань, соціального статусу, фізичних чи ментальних особливостей.

- Ігропрактик визнає право учасника на автономію та самовизначення, заохочуючи їхню самостійність та відповідальність у процесі гри.

- Ігропрактик уникає будь-якої форми дискримінації, упередженого ставлення або знецінення учасників.

2. Принцип компетентності:

- Ігропрактик здійснює свою діяльність лише в межах своєї компетенції, що підтверджується відповідною освітою, підготовкою та досвідом.

- Ігропрактик постійно підвищує свій професійний рівень, ознайомлюється з новими методиками та дослідженнями у сфері ігропрактики.

- У випадку, якщо запити учасника виходять за межі компетенції ігропрактика, останній зобов'язується рекомендувати звернення до відповідних фахівців (психологів, психотерапевтів, консультантів тощо).

3. Принцип відповідальності:

- Ігропрактик несе повну відповідальність за якість та безпеку проведення ігрового процесу.

- Ігропрактик усвідомлює потенційний вплив ігрових методик на емоційний та психологічний стан учасників та вживає заходів для мінімізації можливих ризиків.

- У випадку виникнення непередбачуваних ситуацій або конфліктів під час гри, ігропрактик зобов'язується вжити всіх можливих заходів для їхнього конструктивного розв'язання.

4. Принцип чесності та прозорості:

- Ігропрактик надає учасникам повну та достовірну інформацію про цілі, механіку, тривалість та можливі результати ігрового процесу.

- Ігропрактик чесно інформує про свою кваліфікацію, досвід та використовувані методики.

- Ігропрактик уникає будь-яких форм введення в оману або приховування важливої інформації від учасників.

5. Принцип добробуту учасника:

- Найвищим пріоритетом для ігропрактика є добробут та інтереси учасників ігрового процесу.

- Ігропрактик створює безпечне та підтримуюче середовище під час гри, сприяючи відкритості, довірі та позитивній взаємодії.

- Ігропрактик враховує індивідуальні потреби та особливості кожного учасника, адаптуючи ігровий процес за необхідності.

- Ігропрактик завершує ігровий процес належним чином, забезпечуючи можливість для рефлексії та інтеграції отриманого досвіду.

6. Принцип конфіденційності:

- Ігропрактик зобов'язується зберігати конфіденційність інформації, отриманої від учасників під час ігрового процесу.

- Розголошення конфіденційної інформації можливе лише у випадках, передбачених законом (наприклад, за рішенням суду) або за добровільною письмовою згодою учасника.

- У випадку проведення групових ігор, ігропрактик заохочує учасників дотримуватися принципів взаємної конфіденційності.

7. Інформована згода:

- Перед початком ігрового процесу ігропрактик отримує від учасників (або їхніх законних представників, якщо учасники є неповнолітніми) добровільну інформовану згоду на участь.

- Інформована згода має містити чітке та зрозуміле пояснення цілей гри, її механіки, можливих ризиків та переваг, правил конфіденційності, прав учасників та обов'язків ігропрактика.

- Учасник має право в будь-який момент відмовитися від участі в ігровому процесі без будь-яких негативних наслідків.

8. Уникнення подвійних стосунків:

- Ігропрактик уникає встановлення будь-яких стосунків з учасниками поза межами ігрового процесу, які можуть призвести до конфлікту інтересів, втрати об'єктивності або експлуатації.

9. Самопізнання та супервізія:

- Ігропрактик усвідомлює свої особисті цінності, переконання та можливі упередження, які можуть впливати на ігровий процес.

- Ігропрактик рекомендується регулярно брати участь у супервізійних сесіях з більш досвідченими колегами для отримання зворотного зв'язку та професійної підтримки.

10. Відповідальність перед професійною спільнотою:

- Ігропрактик сприяє розвитку та підвищенню престижу професії ігропрактика.

- Ігропрактик дотримується етичних стандартів у своїй взаємодії з колегами та іншими фахівцями.

ПОРУШЕННЯ ЕТИЧНОГО КОДЕКСУ

Порушення цього Етичного Кодексу може призвести до професійного осуду, виключення з професійних асоціацій (за їх наявності) та інших наслідків, передбачених внутрішніми положеннями відповідних організацій.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Цей Етичний Кодекс є динамічним документом, який може переглядатися та доповнюватися з урахуванням розвитку практики ігропрактики та змін у суспільстві.

Працюючи з етичним кодексом, ви можете його доповнювати та ділитись цими доповненнями з колегами. В цьому вам допоможуть наступні питання:

- Які унікальні етичні виклики можуть виникати при роботі з певними групами учасників (наприклад, дітьми, підлітками, людьми з особливими потребами)? Чи достатньо це відображено в Кодексі?

- Як етично коректно використовувати нові технології (наприклад, онлайн-платформи, віртуальну реальність) в ігропрактиці? Чи потрібні додаткові настанови з цього приводу?

- Які етичні міркування виникають при використанні ігор з елементами ризику або провокації для стимулювання особистісного зростання?

- Як ігропрактику слід діяти у випадку конфлікту між інтересами учасника та запитом замовника (наприклад, батьків, керівництва організації)?

- Які особливі аспекти конфіденційності слід враховувати при роботі з групами в онлайн-форматі?

Висновки. Представлений проєкт Етичного кодексу ігропрактика є першим кроком на шляху до формування чітких професійних стандартів у цій новій та динамічній сфері. Спираючись на етичні принципи психологічної практики та враховуючи специфіку ігрових методик, розроблений кодекс визначає ключові аспекти діяльності ігропрактика, спрямовані на забезпечення поваги, компетентності, відповідальності та добробуту учасників ігрових процесів. Ми сподіваємося, що цей проєкт стане основою для широкої дискусії в професійній спільноті, сприятиме подальшому розвитку та вдосконаленню етичних норм і, зрештою, призведе до прийняття загальногалузевого стандарту, що підвищить якість та безпеку послуг у сфері ігропрактики.

Список використаних джерел

1. Молчанова О.М. Можливості застосування психологічних ігор для корекції психотравмивних впливів на особистість. *Головний редактор, 2023.*

2. Павленко, Т. (2018). Psychobusiness. Про розвиток приватної практики психолога. 144 с. Київ : «Психобук» , 2018. 144 с.

3. Товариство психологів України. Етичний кодекс психолога України. 2017.

<https://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>

4. Харченко Н. Психологія трансформаційних ігор. *ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ КРАЇН ЄС: ПЕРСПЕКТИВИ*

ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ДОСВІДУ [збірник тез 2-го методологічного семінару лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2023. 51 с.

5. Яценко Т.С., Глузман О.В., Усатенко О.М. *Методологія професійної підготовки практичного психолога*. Дніпропетровськ, 2014. 192 с.